

Maddie Starreveld-Bartels

De Collectie Frans Vester in het Muziek Informatie Centrum van MuziekGroep Nederland

Op 12 oktober 2002 presenteerde Maddie Starreveld tijdens het symposium dat onderdeel uitmaakte van het Frans Vester Festival de volgende lezing.

Illustratie: Jan Hendrik Hamaker

Om te beginnen wil ik een korte toelichting geven over de MuziekGroep Nederland en het Muziek Informatie Centrum.

MuziekGroep Nederland is ontstaan uit een fusie van drie organisaties: Donemus (uitgeverij van Nederlandse muziek), het Centrum voor Nederlandse Muziek, en het RIM (Repertoire Informatiecentrum Muziek). Het nieuwe landelijke instituut is gevestigd in Amsterdam. MuziekGroep Nederland beschikt over een Muziek Informatie Centrum, dat informatie verstrekt over bijzonder repertoire. Dit MIC heeft de functie van de studiebibliotheek van het voormalige RIM overgenomen. Door de bundeling van de drie organisaties is het werkterrein verbreed en zijn er meer mogelijkheden ontstaan om aan activiteiten deel te nemen, zoals nu het geval is bij het Frans Vester Festival.

Terwijl ik zat na te denken over mijn praatje en mij probeerde voor te stellen hoe het eigenlijk was gegaan met de verzamelwoede van Frans Vester, stuitte ik op het artikel 'De Fluit' van de musicoloog Prof. Dr. Karl Nef in het spraakmakende Nederlandse muziektijdschrift 'De Muziek' van mei 1932. Een jongetje van 10 jaar was Frans Vester (1922-1987) toen nog. Ik citeer: "Het heeft er alle schijn van dat de fluit opnieuw een gewaardeerd instrument gaat worden. Lang niet altijd heeft zij die gunst genoten; de generatie, die aan de onze direct voorafging, waardeerde haar bijvoor-

beeld al heel weinig. Van Schumann stamt, naar men beweert, de uitspraak: 'Wat is vervelender dan een fluit? - Twee fluiten'. De overigens zo gaarne dwepende en verheerlijkende Schumannianen zeiden hem deze uitspraak met koene verachting na, zelfs de dames, die men anders slechts met verrukking kon horen spreken over muziek of over alles, wat met muziek in verband stond."

Kortom, hier hebben we voor de zoveelste keer een constatering van de ups en downs van de fluit door de eeuwen heen. In de twintigste eeuw is sprake van een regelrechte revival, zoals dit ook met instrumenten als blokfluit en het klavecimbel het geval was. Frans Vester trof tijdens zijn leven kennelijk een gunstig klimaat aan. Zo werden er na de Tweede Wereldoorlog, toen er alom veel in opbouw was, 'nieuwe' en eigenwijze muziekensembles opgericht, zoals het Nederlands Blazersensemble (1959), het ASKO (1966) en zelfs al in 1956 het Danzi Kwintet. Met dit (of beter Vesters) kwintet verdiepte Frans Vester zich als een van de eersten in het negentiende-eeuwse blazersrepertoire, waarvoor tot dan toe geen belangstelling was geweest.

Frans Vester liet, zoals bekend, een grote collectie muziek na. Over het historische gedeelte van deze 'Collectie Frans Vester' is vandaag al gesproken door collega's van het Nederlands Muziek Instituut. Ik heb bij MuziekGroep Nederland te maken met de

muziekboeken uit deze collectie die na 1900 zijn uitgegeven. Laten we de historie en de feiten hierover in het kort eens laten passeren. Ik verheug mij erin dat ik hierbij vanaf het begin betrokken ben geweest.

In 1992, tien jaar geleden en vijf jaar na Vesters dood, krijgt Het Haags Gemeente Museum de totale Collectie Frans Vester in bruikleen van de Frans Vester Stichting.

Begin 1995, zeven en een half jaar geleden, stelt Dick van den Hul van het Gemeentemuseum aan het RIM voor om het deel van de Collectie Frans Vester met uitgaven na 1900 in bruikleen op te nemen. Het RIM heeft immers een praktische studiebibliotheek, o.a. voor muziekdocenten en amateurmusici. Daar zouden de meestal nog verkrijgbare uitgaven beter tot hun recht kunnen komen dan in het historische archief van het Gemeentemuseum. Er gaan brieven, faxen en telefoontjes heen en weer. Het internet staat dan natuurlijk nog in erg kleine kinderschoentjes. Begin april worden in Utrecht 71 dozen afgeleverd, ruim 10 strekkende meter, ongeveer 2500 muziekboeken.

De bruikleengevers willen wel graag dat de collectie binnen redelijke tijd wordt 'ontsloten' door middel van het catalogiseren van de titels. Daar is bij het RIM de eerste twee jaar geen ruimte voor. In afwachting staan de dozen netjes maar stil in de bibliotheek. Af en toe komt er eens iemand in neuzen, maar omdat er geen systematische opstelling is blijkt dat wat ongemakkelijk.

1997. Namens het RIM heb ik een gesprek met Rien de Reede van de Frans Vester Stichting over het catalogiseren en over wat verder met de collectie te doen. Het RIM bevindt zich echter in een stevig reorganisatieproces, waardoor er helaas nog steeds niets kan worden gedaan.

In 1999 – we zijn vier jaar verder en hebben inmiddels een lange adem gekregen – komt er plotseling iets in beweging. In het voorjaar verschijnt bij het RIM een enthousiaste stagiaire, de studente musicologie Maaike de Swarte, die als stage-opdracht een begin maakt met het invoeren van de titelgegevens. De catalogus 'Deel 1: Kamermuziek met fluit' komt gereed.

In deze periode wordt ook al voor het eerst gebrainstormd met de Vester Stichting over mogelijke activiteiten om de collectie heen. Als de stage ten einde loopt stagneert het catalogiseren. Ongeveer de helft is dan ingevoerd.

Om ook de rest van de muziek in de catalogus te kunnen verwerken wordt eind 1999 door de Vester Stichting een aanvraag ingediend bij het Prins Bernhard Cultuurfonds, die wordt gehonoreerd. Eind 2000 verschijnen de catalogi deel 2 en 3, waardoor alle drukken van de Vester Collectie na 1900 toegankelijk zijn.

In 2001 vindt een voor het RIM ingrijpende gebeurtenis plaats: het gaat over in MuziekGroep Nederland. Er wordt een aangepaste akte van bruikleen van de collectie opgemaakt. De Frans Vester Stichting en MuziekGroep Nederland maken gezamenlijk plannen voor een activiteit rond de collectie en zijn verzamelaar. Rien de Reede en ik koersen af op een heus Frans Vester Festival, vijftien jaar na zijn dood, en de helft daarvan, zeven en een half jaar, na de opname van de collectie bij het RIM. Opnieuw doet de Vester Stichting hiervoor niet tevergeefs een beroep op het Prins Bernhard Cultuurfonds.

In 2002 wordt het Frans Vester Festival vormgegeven. Dit festijn biedt een mooie aanleiding om een nieuw en gereviseerd overzicht van de titels van de Collectie Frans Vester uit te brengen. Besloten wordt daarbij een stap verder te gaan, en nu ook een overzicht uit te brengen van de uitgaven van vóór 1900, die bij het Nederlands Muziek Instituut aanwezig zijn.

Net als in 1995 gaan tussen de beide instituten veel telefoons, en deze keer vooral e-mails met kleine en grote attachments – wat een uitvinding! – heen en weer. Met name bibliothecaresse Paula Quint is bij MuziekGroep Nederland met de 'rebirth' van Deel 2 bezig geweest.

In co-productie door MuziekGroep Nederland en het Nederlands Muziek Instituut verschijnt de nieuwe en tweedelige *Catalogus Collectie Frans Vester – Deel 1: Uitgaven van voor 1900, Deel 2: Uitgaven van na 1900.*

Wat Deel 2 betreft (bij MuziekGroep Nederland): dit is een mooi overzicht geworden met veel onbekende componistennamen.

- Er zijn ruim 1100 titels voor een of meer fluiten, met of zonder begeleiding.
- Ca. 1200 werken bevatten kamermuziek met fluit in diverse bezettingen. Hiertoe behoren 265 blaaskwintetten.
- Er zijn enkele honderden fluitconcerten.
- Er zijn enkele honderden Nederlandse composities, waarvan een groot deel van na 1900.

Ter gelegenheid van het Frans Vester Festival wordt door MuziekGroep Nederland ook een 3-cd-box *Flute Music of the Netherlands* uitgebracht. Op deze cd's is Nederlands repertoire met de fluit uit drie eeuwen te horen, gespeeld door gerenommeerde Nederlandse musici. Het booklet bevat het artikel *Nederlandse fluitisten en fluitisten in Nederland van 1700-1900* van Rien de Reede. Cd 1 bevat Concerten voor fluit en orkest, cd 2 muziek voor fluitsolo en fluit met begeleiding en cd 3 muziek voor fluit in andere combinaties, waaronder blaaskwintet.

De volgende stelling uit het eerder genoemde artikel 'De Fluit' uit 1932 zal op deze cd-box niet van toepassing zijn. Karl Nef zegt daarin: "Op een ding wil ik hier nog wijzen: de fluitist intoneert gemakkelijk

onzuiver, iets wat zijn instrument vaak in discrediet bracht. Bekend is het feit dat Alessandro Scarlatti de grote fluitist Quantz niet wilde ontvangen, 'omdat fluitisten toch altijd vals spelen'."

Het poneren van een stelling is als het gooien van een knuppel in het hoenderhok. Ikzelf geef er u hier ook een paar mee.

1. De collectie Frans Vester is enerzijds 'dood' omdat hij is afgerond, maar anderzijds (nog) springlevend omdat hij zoveel inspirerend en minder bekend repertoire bevat.

2. Hoewel inhoudelijk twijfelachtig zijn geboorte- en sterfdata van musici prima kapstukken voor festivals.

3. Den Haag, waar het Frans Vester Festival voor fluitisten en blazers plaatsvindt, ligt aan zee. Daar waait vaak een stevige bries, die voor frisse longen zorgt. Daardoor heeft deze stad zo'n vruchtbaar klimaat voor blazers.

Graag wil ik besluiten met het aanbieden van een eerste exemplaar van de nieuwe catalogi en cd-box aan Mevrouw Nora Vester, dochter van Frans Vester, aan Mia Dreese van het Nederlands Fluit Genootschap, en aan Joop Bonebakker van Flutonicon.

Last but not least biedt ik deze nieuwe uitgaven aan Rien de Reede van de Vester Stichting aan, die ik hartelijk wil danken voor de prettige samenwerking. Mede door zijn tomeloze energie, vasthoudendheid en deskundigheid op het gebied van de fluitwereld en

fluitmuziek hebben we dit Frans Vester Festival voor elkaar gekregen!

Deel 1 en 2 van de *Catalogus Collectie Frans Vester* zijn verkrijgbaar bij MuziekGroep Nederland (info@muziekgroep.nl; tel 020-3058900) resp. Nederlands Muziek Instituut (info@nedmuz.nl; tel 070-3140700). Prijs: € 5,- per deel.

De 3-cd-box *Flute Music of the Netherlands* (winkelprijs € 22,-) is voor NFG-leden te verkrijgen bij het secretariaat van het Nederlands Fluit Genootschap voor € 20.

